

0+

"Поро тилан улыт яндар шўман-влак:
пуно Юмын уажыт" (Мф. 5:8).

ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 8-ше (16) № 2014-ий Август

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитлымыже почеш

**10 август -
Юмын Аван
Смоленский
юмонажын
кечыже**

**Номерыште
лудса:**

**ЮМЫН АВАН МАЛЕН
КОЛТЫМО ГАЙ
КОЛЫМЫЖО 2-стр.**

**ЙӨРАТЕНА,
ЖАПЛЕНА
3 стр.**

**ТЫЙ ЮМЫН
ИКШЫВЕ УЛАТ!
4 стр.**

**РОССИЙ МЛАНДЫН
ИГУМЕНЖЕ
6 стр.**

**У ЧЕРКЕ – У ШҮЛЫШ,
У КУАН
8 стр.**

**Волжский районысо
Пөтъял-Азьял черкын
пайремже**

«Йывыртиза! Чыла кечыштат Мый тендан дене пырля улам»

Юмын Аван мален колтымо гай колымыжо (Успенийже) лүмеш православный христиан-влак пүтым кучат. Тудо кок арня, 14 гыч 27 август марте, шуйна. 28 августышто Юмын Аван мален колтымо гай колымыжым пайремлена. Тидын дене Черке мемнам Юмын Аван гай илышым илаш ўжеш. Юмын Ава эреак пүтым кучен да чарныде кумалын. Тиде пүтö Кугу пүтö гаяк. Колым Преображений кечын гына кочкаш лиеш.

Пүтын икымше кечыже, Господьын Шергакан Пушенге гыч ыштыме Ылыжтарыше Ыресшын пайремже дене тўналеш. Тиде кечын мўйым святитлат, садлан пайремым эше вес семынже Икымше Спас але Мўй Спас маныт.

Ырес лүмеш пайрем эн ончыч Константинопольышто тўрлö чер деч паремаш манын ышталтын. Тушто август тылзын чўкыдын тўрлö чер озаланен. Тиде кечын кугыжан полат гыч Софийский соборыш мемнан Господь Иисус Христосым пудалыме Ыресым пыштеныт. Калык тудым шупшалын да тўрланен.

Юмын Аван мален колтымо гай колымыжо лүмеш пүтö годым тыгак вес кугу пайрем логалеш – тиде Господьын шке тунемшыже-влак ончылно волгалт вашталтмыже, Преображений, кече. Калыкыште тудым эше кокымшо Спас але Олма Спас маныт.

Юмын пылпомышыш чапландаралт кўзымыж деч вара Юмын Ава святой апостол да евангелист Иоанн Богословын пörтыштö илен. Икана Гефсиман садыште лиймыж годым Тудлан архангел Гавриил кончен да кум кечыште курымаш илышыш вончышашыжым шижтарен. Юмын Аван молитваж дене чыла апостол погынен. Пырля кумалмышт годым Христос архангел да ангел-влак дене пырля Шкак Аважым налаш толын. Святой апостол-влак Юмын Шочыктышо Удырын капшым Иерусалим гоч Гефсиманийыш нангаеныт.

Первосвященник Афония нуным шогалтынеже да Юмын Авам колотка гыч шўкал колтынеже улмаш. Господьын ангелже тудын кидшым тулан керде дене руалын. Тидлан верч Афония пеш лўдын да öкынен, вара тудын кидше ушалтын. Афония Христосын туныктымашыжым шараш тўналын.

Юмын Аван колымо да тойымо годым апостол Фома лийын огыл. Тудо Иерусалимыш кумшо кечын гына толын шуын да шўгар воктене пеш шортын. Тудо Юмын Ава дене чеверласыже манын, апостол-влак кўйым коранденыт. Но Пеш Яндар Удырын капше тушто лийын огыл. Курык помышышто вўдылмö куэм гына лийын. Тыге Юмын Ава капшыге вес тўняшке налалтын. Тудо кечынак кас кочкыш годым Юмын Ава апостол-влаккан кончен да каласен: «Йывыртиза! Чыла кечыштат Мый тендан дене пырля улам». Кинде шултышым нöлталын, апостол-влак каласеныт: «Юмын Шочыктышо Эн Святой Ава, мыланна полшо». Тидым шарныме лүмеш монастырьлаште панагий чин ышталтеш – Юмын Ава лүмеш святой просфорым чапландарен нöлталыт.

Юмын Аван ўштыжö, святой вургемже ужашын аралалтеш. Нуно шуко чудым ончыктат. Тыгак Юмын Аван иконыжо-шамыч черле-влакым паремдат да тўрлö палым пуэн шижтарат.

Эн Святой Удырым черкыш пуртымо деч вара, икмынар ий гыч, святой Иоаким 80 ияш колен. Святая Анна тулыкеш кодын, Назарет гыч Иерусалимыш куснен да черке воктене илен. Тудо Гефсиманский капка воктене да Иосафатын мландыште имений-влакым налын. Иосафатын мландыште еш шўгарлам ыштен. Тушто Иоакимжат, Аннажат тойымо улыт. Вет тушто, Гефсиманский садыште, Утарыше Шке тунемшыже-влак дене чўкыдын кумалын.

Юмын Аван Пеш Яндар капшым еш шўгарлаш тойымо. Тиде верым христиан-влак пеш жапленыт да тушто черкым чоненыт.

ЙӖРАТЕНА, ЖАПЛЕНА

Ӱлыл Азъял ден Пӧтъял кокласе курыкышто ужар пистан чодыра мардеж дене шыпак лўшкалтеш, Святой Троицым шке семынже мокта. Чодыра дене авыралтын, кундемысе пўртўсым Озангысе святитель Гурий лўмеш кава гай ош-канде тўсан черке святитлен шога. Тиде черкым чонаш Российын ик кугу святойжо Иоанн Кронштадтский благословитлен да оксамат пуэн. Тудын благословитлымыж денак пуламыр жапыштат черке аралалтын да тудым ниго толен огыл.

ЙӖратыме святой черкыштына шуко святыня уло. Иктыже – Юмын Аван калыкын жаплыме Смоленский Седмиезерный юмонаже. Арален кодаш манын, тудым Озан воктенысе Седмиезерный Богородицкий пӧрѐен монастырь гыч конденыт. Вет тунам черкын тушманже-влак ты монастырьым веле огыл, уло Российысе черкылам шалатен пытареныт. Юмонам кондымо кечын черкыште молебным служитленыт. Тиде жапыште черке воктенысе курык йымалне памашшинча почылтын. Тыге Юмын Ава калыклан палым пуэн. Садлан памашымат тудын лўмжӧ дене лўмденыт.

Кажне ийын 10августышто Святой Гурий лўмеш черкышке Йошкар-Оласе да Марий Элысе архиепископ Иоанн, республикысе ятыр священник толыт, литургийым служитлат. Тиде кечын Юмын Авам йӖратыше-влак Святой Пырчесым подылаш тыршат. Литургий деч вара чылан крестный ход дене Святой Юмын Ава лўмеш памаш деке каят, тушто молебным служитлат да калык ўмбакал святой вўдым шыжыктат. Ты жапыште кажне енын чонышкыжо Юмын йӖратымаш пура. Мый шкем гыч шижынам: тушто кажне еным ондал-шупшалме шуэш, тымарте тушманлан шотлымо ен-влакым проститлыме да нунын деч прощениым йодаш кумыл тарвана. Чон чот йывыртен лўшка. Владыкан шыжыктыме йўштӧ святой вўдшыым капкыл куанен вуча. Юмын благодатьше дене йўштӧ мардеж пуалмат, йўр йўрмат огыт шижалт. Чынжымак, тиде жапыште Юмын Аван пушкыдо мамык леведышыжым чылан шижыт, шонем. Кеч-могай игече лиш гынат, ик енынат

черланымыж нерген колалтын огыл.

Вара владыка калыклан святой юмонам историйжым, Евангелийысе ужашым уло шўм-чонжо дене каласкала. Тунам шукаштын чурийыштышт шинчавўдым ужаш лиш. Юмылан ўшаныдыме-влакынат чонешышт Юмын мутшо кышам кода.

Мемнан пагалыме юмонам чапше XVII курым гычак шуйна. Монах Евфимий Озан воктенысе Седмиезерный Богородицкий монастырьым святитлаш да благословитлаш Великий Устюг ола гыч Юмын Аван Смоленский юмонажым конден. 1654 ийыште Озан олам шучко чер авалтен, ен-влак шукаштын коланыт. Юмылан ўшаныше-шамыч Юмын сӧрваленыт. Икана Марфа лўман монахинялан омо кончен. Омыштыжо Юмын Аван Смоленский Седмиезерный иконыжым Озангыш намяш кўштеныт. Тудым вашлияш ола тўрыш крестный ход лекше, маныныт. Тыгак ыштеныт. Кок кугу крестный ход вашлиймеке, тыгай чудо лийын: Седмиезерный юмонаж гыч Юмын Ава шке кидше дене калыкым благословитлен. Таче кечынат Юмын Аван благословитлыше кидше тыгак кодын да тидын дене Смоленский юмонам деч ойыртемалтеш.

Юмылан ўшаныше-влак, 1999 ий гыч тўналын, кугу пайрем вашеш кажне ийын 6 августышто Юмын Аван Смоленский Седмиезерный юмонаж дене Волжский районысо Купсола села гыч Корамас марте крестный ход дене каят. Шемер марий калык эркын дене помыжалтеш, Евангелий кўштымӧ почеш илаш тырша.

Вера Николаева.

Тый Юмын Икшыве Улат!

Серафим Саровскийын лүмжым изижат, кугужат палат. Тиде айдемын илышыже моткоч онай. Саров обительыш толын лекмыж деч вара 19 ияш Прохор Мошнин үмыржө мучко Юмын кұштымыжым шуктен илен.

Курск олаште 1759 ий 19 гыч 20 июль йүдым Исидор Мошнинын Агафья ватыже йочам ыштен. Мошнинмыт еш Юмылан чот ўшанен, сандене, йоча шочмеке, купеч Исидор шке пөрт воктеныже Сергей Радонежский лүмеш храмым чонач тўналын. Мучашлен шуктыде, черланен колен. Прохор тунам кум ияш лийын. Чыла сомыл Агафьян вачўмбакеже возын. Изи Прохорат эркын-эркын аважлан полшаш тўналын. Но икана шым ияш рвезе храмыш кўзен да колокольню гыч вучыдымын мландымбаке камвозын. Ты тат гыч тудын Юмын айдеме улмыжо палдырнен: вет илыше кодын, адакше капыштыже ик эмганыме палат лийын огыл. А лу ияш лиймекеже Прохор пеш нелын черланен. Икана омыштыжо Юмын Ава кончен, тўранашыже ўшаным пуэн. Кугече вашеш, кугарнян, Юмын Аван «Курский Коренной» святой куатан юмонаже дене крестный ход эртен. Вучыдымын йўр йўраш тўналын. Калык, йўр деч шылын, Мошнинмытын сурт могырыш тарванен. Агафья тидым ужын, эргыжым уремыш кидешыже нумал луктын да Юмын Аван иконыжо йымач нангаен. Тидын деч вара рвезе тўранаш тўналын.

Юмын Аван чурийже йочан шинчаончылны жо уэш-пачаш кончен. Прохор яра жапшым черкыште але духовный книга лудын эртарен. Тыге айдеме илыш ден духовный тўна коклаште моткоч кугу поргем улмым пален налын. 17 ийым темыше Прохор да эше икмыняр ег Китаевский пустыныш кугун палыме да чот пагалыме Досифей старец деке каенят. Тиде вашлиймаш тудын илышыштыже кугу вашталтышым сөрен. Досифей рвезылан каласен: «Тый Юмын икшыве улат, Саров обительыште утарымашым муат».

1778 ийыште Прохор Саровыш толын. Настоятель Пахомий тудым послушник лияш благословитлен. Самырык ег иканаште шуко жапым молитвалан ойыраш тўналын. Храмыш эн ончыкак толын, литургийыште тўналтыш гыч мучаш

марте шоген, вара кас марте молитвам, Евангелийым але Псалтырьым да святой ег-влакын илышышт нерген книга лудын. Монах илышлан ямдылалтын. Монах лияш кидым пыштыме годым тудлан Серафим лүмым пуэныт.

Послушник деч вара иеродиакон чыныште куд ий ыштен. Молитвам тыршен лудмыжо арам лийын огыл. Икана литургийыште Иисус Христосым шке шинчаж дене ужын: Суксовлак, «Святой Юмо» молитвам мурен, Иисус пелен алтарьыш пуреныт. Тиде вучыдымо кончышым ужын, Серафимын алже каен. Кок шагат эртымеке веле ушым налын. Тиддеч вара чўчкыдынак чодыра лонгаште шкетын молитвам лудаш тўналын. Иеромонах лиймекеже, 1793 ийыште, Саровка лўман эгер серыште кумалме пу пөртым чоен да тышанак илаш кодын. Пакчасаскам куштен, кидым кочмым йөршын чарнен, пурлашыже лач шудым поген. Йүдым чодырасе, а кечывалым пөртыштө улшо кў ўмбалне тўжем суткам шоген, молитвам лудын. Тиде кугу сомыл нерген вара гына пален налыныт.

Умыржө мучко Серафим Саровский деке Юмын Ава латкок гана толын да икмыняр гана колымаш гыч утарен. Икана кум кресаньык тудым агаш шонен пыштен. «Мый нигө деч нимом ом нал» манмылан ўшаныде, вўрвузык лиймеш кырыме Серафимым тўжвалан коден, пөртыш пуреныт, а тушто лач Юмын Аван иконыжо да икмыняр паренге лийыныт. Эмганыше святой пыкше

монастырьыш миен шуын. Илен кодеш манын, ик врачат ўшаным пуэн огыл. Но тиде ганат тудым Юмын Ава утарен: Серафимын кийыме верышкыже Иоанн да Петр апостол дене пырля миен да «Тиде айдеме мемнан тукум гыч» манын. Пел ий эртымеке, Серафим йол ўмбаке шогалын. Шолышташ шонен толшо ег-влак нерген тыге каласен: «Осалым ыштыше айдемым Юмо Шке наказатла». Икмыняр жапгыч «йошкар агытан» кум ешын суртшым авалтен.

16 ийым чодыраште эртарымеке, Серафим Саровский обительыш пörтылын. Но эше лу ий отшельник семын илен. Юмын Аван кончымыж деч вара тудын илышыштыже у йыжын тўналын. Ынде святой айдеме эр гыч кас марте паломник-шамыч дене вашлийын. Туддене мутланыме деч вара иктышт чер деч тörланеныт, весышт колымаш деч утаралтыныт. Преподобный эре Юмын Аван «Умиление» иконыжо ончылно кумалын. Тиде юмогам «Чыла куанын куанже» манын лўмден. Апостол-влакын примерышт почеш, кажне толшо еным святой ўй дене йыгалтен колтен.

Угарман областысе Дивеево монастырь Серафим Саровскийын лўмжō дене кылдалтын. Ты селаште изи монастырьым помещица Агафья Мильгунова чонен. Колымыж деч ончыч тудо преподобный Серафимым монастырьысе шўжар-шамычлан полшаш йодын. Юмын Аван кончымыж деч вара Серафим тиде йодмашым колымешкыже шуктен. Тыге тудо ўдырамаш монастырьын икымше покровительже, Дивеевысе Спасо-Зеленогорск монастырьын попечительже лийын.

Пытартыш гана Юмын Ава тудын деке 1831 ийыште толын. Тидым Дивеево монастырьын инокиняже ужын, но чот лўдмыж дене мутланамын мучашыжым веле колын шуктен. Тунам Юмын Ава Серафим Саровскийлан шке пашажым лўдде шукташ, монастырьысе шўжар-шамычым аралаш сугыным пуэн да ешарен: «Вашке мемнан пелен лият».

1833 ий 1 январьыште Серафим молгунамсе семынак храмыш эн ончыч толын, чыла юмога ончылан сортам чўктен, языкым касарен. Вара храмыште тыршыше ег-шамыч дене чеверласен да пелештен: «Утарыза чондам, ида ойгане, куаныза». Кастене пōлемже гыч кугече муро йонген. Эрлашыжым тудын йўкшышō капшым муыныт. Серафим Саровскийым, шкенжын ыштен ямдылыме колоткаш пыштен, соборысо алтарьын пурла велныже тоеныт. Колымекыжат, паломник-влак шўгар ўмбакеже толмым чарнен огытыл.

1903 ий 26 январьыште Синод Серафим Саровскийым святой ликыш пуртен.

Алевтина Швецова.

Кузе сай пелаш лийман?

Пагалыме лудшо тан, редакцийна пörьен-влаклан кузе сай пелаш лийме нерген архимандрит Георгийын икмыняр ойканашыжым темла. Архимандрит Георгий (Шестун) – педагогике науко доктор, профессор, Самарысе Троице-Сергиев лўмеш храмын настоятельже, Господьын Ылыжтарыше Ыресше лўмеш монастырьын настоятельже.

Пörьенын илыш умылымашыже Юмын кўштымō деч шога

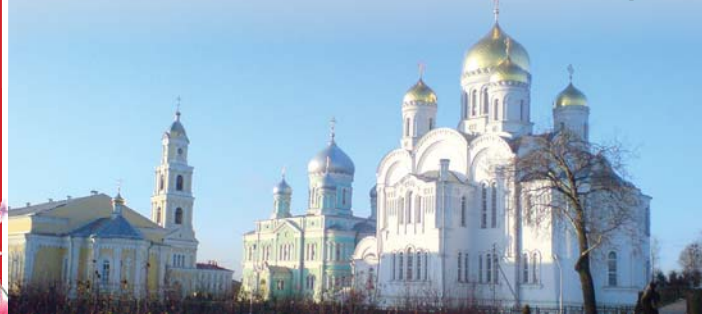
Икымше кутырымаш.

Пörьен шке ешыже, родо-тукумжо верч вуйын шога. Садлан тудо ешыште оза - тыге Юмо пүрен. Удырамашлан еш илыш дене илымаш – тиде Юмын кўштымыжō гын, пörьенын тўн сомылжо – Юмын эрыкым шуктымаш, Юмо дене кўрылтдымō кылым ыштымаш. Господь пörьенлан могай пашам пуа, тудым уло ешге ыштышаш улыт. Юмын кўштымым еш мыняре сайын шукта, тугеже пörьен Юмын пашаште шкенжым тынаре сайын ончыкта.

Но Юмын эрыкшым черке деч посна умылаш да шукташ неле. Черкыште айдеме Юмо дене вашлиеш. Юмылан ўшаныдыме, черкыш коштдымо пörьен эреала-момкычалеш, тудлан эре иктаж-мо ок келше, эре умылыдымаш лектеш. Пörьен орлана, тудын чонжо шке верыштыже огыл. Юмым палыдымыштлан але Тудын деч коранмыштлан кōра пörьен-влак илыш умылымашым, цельым йомдарат. Тыге нуно илышыште шке верыштым муын огыт керт.

Тыгай еным ни вурсаш, ни пыдал налаш огеш лий. Юмым кычалаш кўлеш. Юмым мумыж дене айдеме мландымбаке молан толмыжым умыла. Эн тўнжō - Юмын ўжым колман да Тудлан вашештыман. Тунам гына еш тичмаш пиал дене илаш тўналеш.

Умбакеже вес номерыште лудса.

РОССИЙ МЛАНДЫН ИГУМЕНЖЕ

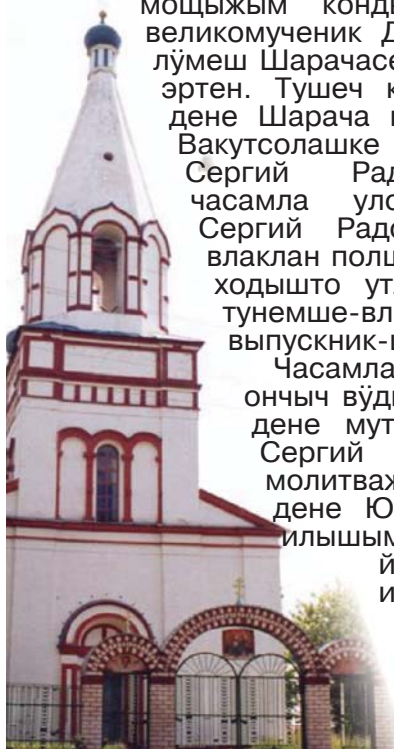
Шукерте огыл Россий мучко «Руш мландын молитвенникше» крестный ход эртен. Тушко Шарача кундемысе калыкат ушнен да тудым Сергей Радонежский шочмыжлан 700 ий теммылан пӧлеклен.

18 июлышто, Радонежскийын игуменже, преподобный Сергейын мощыжым кондымо кечын, святой великомученик Димитрий Солунский лӱмеш Шарачасе храмыште молебен эртен. Тушеч калык крестный ход дене Шарача школыш пурен, вара Вакутсолашке тарванен. Тушто Сергей Радонежский лӱмеш часамла уло. Чылан палена: Сергей Радонежский тунемше-влаклан полша, сандене крестный ходышто утларакше туныктышо, тунемше-влак, нунын ача-авашт, выпускник-шамыч лийыныт.

Часамлаште Евгений ача эн ончыч вӱдым святитлен. Калык дене мутланен, преподобный Сергей Радонежскийын молитважын полшымыж дене Юмо мыланна тыныс илышым, келшымым, йоратымым, улан илышым пуэн шога,

манын. Тиддеч вара Шарача школын тунемшыже Виктория Малинина тиде часамлан историйжым каласкален. Ты шымлымаш пашаж дене тудо тений майыште Москош миен. Тушто тунемше-влакын историко-церковный краеведений дене VII Всероссийский конкурсышт лийын, Виктория лауреат лӱмым сулен. Калыкат шарнен илыже манын, кажныштлан часамлан историйжым возыман буклетым пузденит. Шарача школын тунемшыже-шамыч «Сергий Радонежский – Руш мландын игуменже» лӱман историй да сылнымут композицийым ончыктеныт. Мучашлан йоча-влак кавашке тӱрлӧ тӱсан шар-влакым колтеныт. Тек тиде мемнан арален шогышо святой Сергей Радонежскийлан тауштымо пӧлек лиеш.

**М.М.Михайлова,
туныктышо.**

Серге памаш

Шочмо-кушмо Шарача мландынам йӧратен, Юмо ятыр памашым пӧлеклен. Селалан лӱмжымат келшышым («шырча» «памаш» манным ончыкта) пузныт. Шарачасе памашым Юмын Аван Грузинский иконыжо лӱмеш святитлыме. Тудо святой Димитрий Солунский лӱмеш храм деч тораште огыл шыргыктен йога. Памаш вӱд капкылым, чоным эмла манын, православный верам кучышо кугезына-влак уло шӱмышт дене ўшаненыт да кажне памашеш часамлам шынденит. Кызыт Порат приходышто 20 часамла уло.

Нунин кокла гыч иктыже - Сергей Радонежский лӱмеш часамла, Вакутсолаште. Тудын кузе шочмыж нерген ялысе эн кугу ийготан ен, Татьяна Ивановна Павлова, каласкалыш. Ялыш пеш кугу ойго толын улмаш: шучко черлан кӧра самырык-влак почела колаш тӱналыныт. Мом ышташ - ниго пален огыл. Икана Марфа Васильевна Савельевалан омо кончен. Тудлан тура пелйӱд жапыште таве воктеке Сергей Радонежскийын юмонажым намиен шындаш кӱштеныт.

Шымлен лекмеке, ме пален нална: тиде кодшо курымын 40-ше ийлаштыже лийын. Марфа Савельева 1910-1987 ийлаште илен, Юмылан чот ўшанен. 1937 ийыште Иоанн ачам кучен нангаймеке, Шарачасе черкым петыреныт, сандене тудо Пӧтъялыш, Озангысе святитель Гурий лӱмеш черкыш, коштын. Шочшыжымат, уныкаже-шамычымат Юмылан ўшанышым куштен.

Марфа Васильевна тунам Юмын кӱштымым шуктен. Тыге йоча-влак деч чер кораңын. Тиддеч вара ял калык Сергей Радонежскийым шкенжын утарышыжлан ужеш да пагален ила. Вӱдым святойлан да эмлышылан шотла. Тудым

калыкыште Серге памаш манит. Памашеш часовням шогалтеныт, эре арулыкышто кучат. Ончы ты пашашке ен-влакым «Восток» совхозын пашаенже Михаил Никитович Кузнецов таратен, вара ялын старостыжо Э.С.Мачайкин вуйын шоген. А Марфа Васильевна эргыже, Валентин Андреевич, памаш йыр кенежым шудым солен, телым лумым куэн. Тыге памаш деке корным ыштен. Вакутсолаш шочын-кушшо, а кызыт Надым олаште илыше Людмила Егоровна Дмитриеван тыршымыжлан кӧра 2012 ийыште часовням уэмдыме. Чонымо пашам Людмила Егоровнан шольыжо, отставкасе милиций майор Анатолий Егорович Васильев, викарен. 21 сентябрьыште Евгений ача часовнялан верым благословитлен. Сергей Радонежскийым шарныме кечын, 8 октябрьыште, негызым пыштеныт да Шарачасе храмын пайремжылан, 7 ноябрьыште, мучашленыт. Кермычым У Порат гыч Александр Валерьевич Колотыгин оптен, куполым Вакутсола гыч Альберт Николаевич Колесников ыштен. Чонымо пашам шукташ ялысе пӧръен-влак полшеныт, а ўдырамаш-шамыч кочкаш шолтеныт.

Сергий Радонежский лӱмеш памаш ден часовням ял калык святой верлан шотлен ила, капкыл ден чон тазалыкым, ласкалыкым налеш. Вӱдшым сурт сомылкалан ок кучылт, святой улмыжым пален, туддене кочкаш гына шолта. Ий еда ты часовня воктеч Купсола гыч Корамасыш крестный ход эрта. Святой преподобныйым шарнен, шӱдӧ дене православный ен-влак чон почын кумалыт.

**Виктория Малинина, 6-шо класс.
Юлсер кундем, Шарача школ.**

Юмо тыланда тазалыкым

ПУЫЖО

Апостол
Петр ден Павелын
кечышт деч вара Купсола
селасе Юмым шочыктышо эн
святой Аван Леведме лүмеш
черке пеленесе рушарня школын
тунемшыже-влаклан кенез
лагерь шке омсажым почо. Коло
утла йоча эр кочкыш деч вара түрлө пашам
ыштен. Пеледыш йыраным, корным шүкшудо
деч эрыктенит, эм шудым погеныт. Нигö
вуйым шупшын огыл. Пайрем кечын да
рушарнян литургийыште шогеныт, Юмо
ончылно шке шонымашыштым почыныт,
семинышт йодыныт, сөрваленыт. А тутло
кечывал кочкыш деч вара модыныт, кап-
кылым пенгыдемденит. Яльчик ерышкат
коштын савырненыт.

18 июльышто, преподобный Сергей
Радонежскийын пайремже кечын,
Эмеково приход мучко йоча крестный
ход лектын. Йоча-влак дене пырля
иза-ака, ача-ава, южыштын ковашт
пырля лийыныт. Чылаже 30 менге
кутышым каеныт. Игече шокшо лийын
гынат, эн изи-влакат тиде корным пеш
куштылгын эртенит. Йоча-влаклан
тиде лагерьыште моткоч келшен.

Тыгай канышым ворандарен
колтымыжлан черкын настоятельже, иерей
Евгений Усковлан кугу таум ойлена. Тудын
тыршымыжлан көра рушарня школат кажне
ийын тунемше-влакым пога. Тыгак таум
ойлымо шуэш черкысе кочкаш шолтышо-
влаклан. Нуно кажне кечын тутло деч
тутло кочкыш дене сийленит. Кажне ийын
Волжский райпо полышым пуа, вуйлатышыже
С.Г.Пономаревлан пеш кугу тау. Верысе
калыкат öрдыжеш кодын огыл. Кө повар-
влаклан тутло компотым шолташышт
пакчасаскам конден, кө шере кочкыш
дене сийлен. Тыгай поро пашам шуктышо-
шамычлан Юмо тазалыкым пуэн шогыжо.

Лидия Алпаева.

У черке – у шўдыш, у куан

Морко кундемыш Юмын Аван Смоленский Седмиезерный лўмеш иконыж дене крестный ход тольо. Тиде куанле жап Шиньша селашкат миен шуо. Тыште у черкым Юмын Аван Казанский иконыжо лўмеш чонымо. Сандене крестный ход толмеке, 14 июнышто, пеш кугу пайрем лие, черкым кугу куан дене почыч да святитлышт.

Пайрем службым владыка Иоанн вўдыш, тудлан священник-влак: Морко черке гыч Леонтий ача, Арын черке гыч Николай ача, Памар селасе черке гыч иерей Сергей да Олыкмарий благочинный Алексей ача - полшышт. Черкышке Шиньша селасе калык да моло ял гычат толыныт: Арын, Коркатово, Энерсола, Купсола, Шале, Октябрьский, Морко посёлко гыч поснак шукын ылыыч. Черкыште чылалан вержат ситен огыл, пёртончылнат шогышт.

Языкым касараш да Пырчесым подылаш ятыр ен: илалше, кокла ийготан пёръен ден ўдырамаш, самырык-влакат – толыныт. Ялла да Морко посёлко гыч йоча-влакым ятырак конденит.

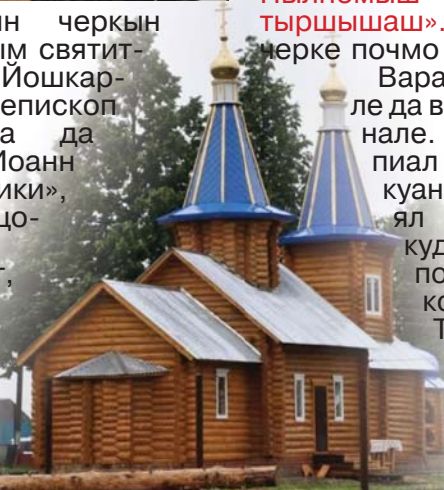
Пёрдеман пу пырня дене ыштыме черке кум кыдежан. Потолокшым пу паркет дене сорастарыме, а кўваржым плитке дене опымо. Черке ўмбалне ужар тўсан кок купол волгалт шога.

Литургий деч вара владыка Иоанн туныктен ойлымыж годым святитлыме правил дене палдарыш, варажым ойлыш: **«Молитвам лудмо годым ме шке чоннам да шонымашнам Юмылан почына да тудын деч порылыкым налына. Эн тўнжў – каже православный христианин Пылпомыш Кугыжанышлан йўрышў лияш тыршышаш».** Владыка Иоанн чыла калыкым у черке почмо дене саламлыш.

Шым шагат эрдене Арын черкын настоятельже, Николай ача, вўдым святитлыш. Варажым ме уремыште Йошкар-Оласе да Марий Элысе архиепископ Иоанном шокшын вашлийна да черкыш пурышна. Владыка Иоанн пеленже «Священномученики», «Иоанн Рижский» святой мощо-влакым конден.

Черке кўргым святитлышт, вара чыланат, сортам кидышкына кучен, кудывечыш лекна да крестный ход дене черке йыр кайышна, а корныжым ончычак ужар шудо да пеледыш дене сорастареныт.

Варажым калык иконым, ыресым шупшале да владыка Иоанн деч благословенийым нале. А мемнан чоныштына тыгай кугу пиал да ойлен моштыдымо духовный куан вий! Кечыгут йўр лиймылан кўра ял калык пайрем ўстембалым черке кудывечеш поген ыш керт, садлан пошкудо пёртлаш ямдылен. Тамле кочкыш дене мемнамат сийлышт. Тыге сайын ончымыштлан Шиньша калыклан кугу таум каласена.

Шиньша селаште у черкым почмо! Ял калыкын шонымашыже шукталте.

Светлана Миронова.

ТЫНЕН ПУРЫМАН

Киевский Русь жапыште кугу князь Владимир шке калыкшым Днепр энереш тынеш пуртен. Тошто йулашт дене шукынжо нелын чеверласенят. Ваштареш шогышат лийыныт, икмынярынже вес кундемаш шылын каенят.

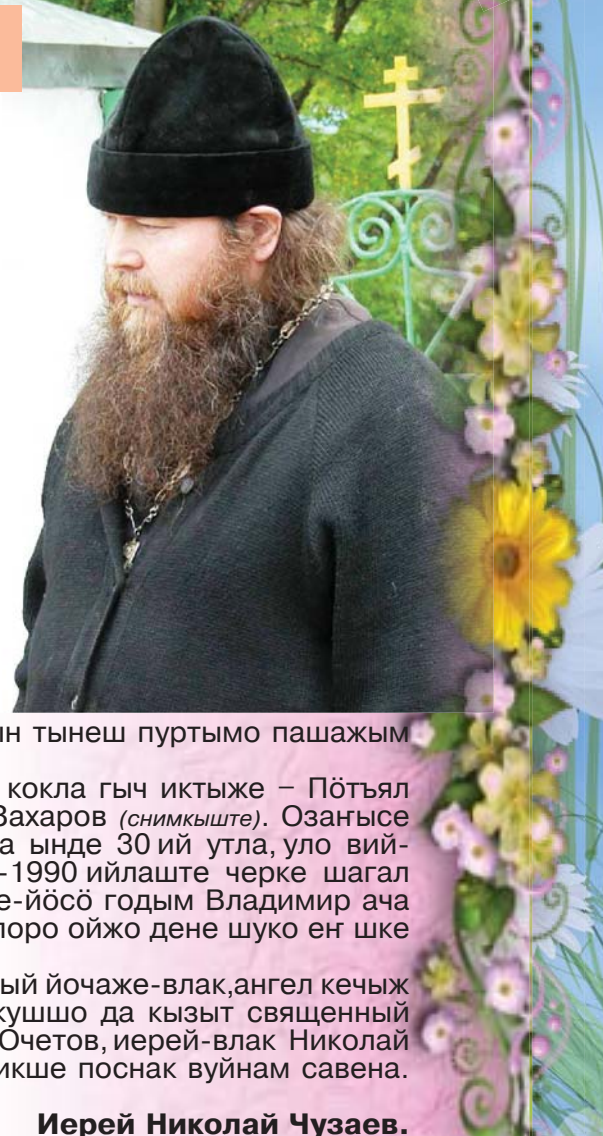
Марий калыкымат Иоанн Грозный кугыжан годсек тынеш пуртенят, верын-верын куатымат кучылтыныт, пöлек денат сымыстаренят. Тиде тынеш пуртымаш калыклан могай пайдам пуэн?

Князь Владимирын тынеш пуртымашыже Руш мландым иктыш чумыраш полшен да Российым кугыжаныш семын тунямбал кукшытышто ик эн ончыл элыш луктын. Тынеш пуртымаш огеш лий гын, изи княжестве-шамычым вес калык сенген кертеш ыле. Христос веран волгыдыжо калык коклашке умылымашым, пагалымашым да йоратымашым шындарен. Тидланак көра марий калыкыштат изи огыл вашталтыш лийын. Чодыра да мланде паша дене илыше ен-влак лудаш да возаш тунемыныт, шке письменностьышт шочын. Черке илышыш ушнымеке, нунын туня умылымашышт көргö илыш вийышт уэмын да христиан туныктымашеш негызлалтын. Юмын кугыжанышым палыдыме калык ынде ончыкылык волгыдо корныжым шке ойырен налын кертын. Тиде корно – курымышлык куан илышыш нангайыше корно. Сандене куанен ойлен кертына: кугу князь Владимирын тынеш пуртымо пашажым шарнышаш, аклышаш да ончыкыжымат шуйышаш улына.

Волжск кундемыштат тиде пашам кыртмен шуктат. Нунын кокла гыч иктыже – Пöтьял черкын настоятельже, митрофорный протоиерей Владимир Захаров (снимкыште). Озангысе святитель Гурий лумеш черкыш тудо 1983 ийыште толын да ынде 30 ий утла, уло вийкуатшым пыштен, куштылго огыл служенийым нангая. 1980-1990 ийлаште черке шагал лийын, чылан гаяк Пöтьял черкыш тынеш пураш миенят. Неле-йöсö годым Владимир ача деке түрлö ой-кагашым йодаш вашкеныт. Тудын кумалмыже, поро ойжо дене шуко ен шке чонжым паремден, ласкалыкым налын.

Тений Владимир ачалан 60 ий темын. Ме, тужем дене духовный йочаже-влак, ангел кечыж дене шокшын-шокшын саламлена. Тудын шулдыр йымалне кушшо да кызыт священный саныште служитлыше тунемшыже-влак: протоиерей Леонтий Очетов, иерей-влак Николай Чузаев, Сергей Петров, Игорь Сапаев - да эше ятыр послушникше поснак вуйнам савена. Кужу курым лийже тыланет, Владимир ача!

Иерей Николай Чузаев.

МОЛИТВАМ МАРЛА МУРЕНА

14-17 июлышто У Торъял районысо Крешын Руй ялыште службо марла эртен. Тудо «Православная инициатива 2013-2014» тунямбал конкурсысо «Юмын кеч-кушат моктен мурем» грантын проектше дене эртаралтын.

17 июлышто, орланен колышо кугыжан еш кечын, Юмылан литургийым, тыгак вудым святитлыме молебным служитлыме. Тышке эше чудым ыштыше святой Николай да Анастасия Узорешительницан мощыштым пыштыман ковчегым конденят. Молитва-влакым марла да церковнославян йылме дене муреныт.

Службым йүдвел благочинийысе священник-влак: У Торъял район Элембай селасе святой Андрей Критский лумеш черкын настоятельже, протоиерей Сергей Бажанов, Шернур район Марисоласе Юмын Аван Леведмыже лумеш черкын настоятельже, иерей Сергей Сильдушкин да У Торъял район Какшанмучаш ялын Христосын Шочмыжо лумеш черкын настоятельже, иерей Сергей Целищев - нангаеныт. Тыгак тынеш пураш да кресава ден кресача лияш ямдылалтше-влак дене мутланымашым эртареныт.

Святой Пантелеимон Вифин кундемысе Никомидий олаште император Максимиан кугыжаланыме годым илен. Тудын поян Евсторгий ачаже идол-влаклан надырым пуаш йӱратен. А Еввула аваже христиан верам кучен. Нуно эргыштым ончыч Пантолеон (чыла шотыштат лев гай) манын лӱмденыт. Кушкын шумекыже, врач лийын, черле-влакым акым налде эмлаш тӱналын. Тунам Пантелеимон - чылаштым чаманыше - маныныт.

Аваже тудым ик чын Юмым палаш, Тудлан гына ушанаш туныктен. Еввуллан колымеке, рвезылан ачажын илыш умылымашыж почеш каяш логалын. Ачаже тудым чапланыше врач Евфросин деке тунемаш колтен. Рвезе пӱсӱ ушан, мутланен моштышо, койыш-шоктыш дене шыма да мотор лийын, шинчымашыже дене туныктышыжым поктен шуын. Кугыжа черланен гын, тудым врач Евфросин эмлен, тунемшыжым пеленже налын. Рвезын мастарлыкшым ужын, император тудын тукумжо нерген йодыштын, ончыкыжым шкенжын эмлызыжлан шогалташ шонен.

Тунемаш коштмо уремыште шонго пресвитер Ермолай илен, рвезым чӱчкыдын ужын, икана шкеж деке пураш уҗын, коктын ятыр мутланеныт. Тыге рвезын чонышкыжо Христос веран поро нӱшмыжым уҗаш тӱналын, чоным утарыме нерген ойлен. Пантелеимон тудын деке кажне кечын коштын, чын Юмо нерген туныктышыжым куанен колыштын. Коштмо корнышто икана колышо йочам ужын. Изи рвезым чӱнгалше кугу кишке воктеныжак киен. Пантелеимон ончыч лӱдын, а вара Ермолайын ойлымыжым тергаш шонен. Кавашке ончалын да манын: «Господь Иисус Христос. Тыйым йодаш мый йӱрдымӱ улам. Мыйым Шке кулетым ыштынет гын, Шке виетым ончыкто. Тыйын лӱмет дене рвезе ылыж кыселже, а кишке колыжо». Тыгак лийын. Тунам Пантелеимон пресвитер Ермолай деке вашкен, ончыкыжо сукен возын, мо лийме нерген каласкален, тынеш пурташ йодын. Тынеш пурымеке, Ермолай дене эше шым кече илен, Господын мутшым шымлен, чонжым Христосын порылыкшо дене темен. Тынеш пурымыжым пеш шерге поянлык семын аклен.

Пантелеимон идол-влаклан кумал илыше ачажымат Иисус Христослан ушанаш таратен кертын, тынеш пуртен. Икмыняр жап гыч ачаже колен. Кодшо поянлыкшым Пантелеимон шке кулжо-влаклан пуэден, йорло ден тулык-влаклан, казаматыште улшо-шамычлан полшен. Шкеж верч шонен огыл, вет Юмо тудлан эмлен кертме мастарлыкым пуэн. Ен-влакын тудын деке коштмылан моло эмлызе-шамыч кӱраненыт, сыренит, император Максимианлан вуйым шийыныт.

– Тыйын нергенет уда шомак коштеш. Мыйын тушманем-шамыч вельш савырныметлан ушанымем ок шу. Чыным шке дечет колнем да чылашт ончылно мемнан юмо-влаклан надырым пуйметым вучем, – манын кугыжа.

«Ит лӱд, Мый пеленет улам!»

– О, кугыжа! Чыным палаш мут огыл, а паша полша. Эмлен керташ лийдымылан шотлымо еным тышке кондаш кӱштӱ, шке эмлызет-влакымат уҗ. Тек нуно шке Юмыштым сӱрвалат, а мый – Иисус Христосым! Кӱн лӱмжӱ дене черле паремеш, Тудо икте Юмо улеш, – манын Пантелеимон.

Кугыжан кондыктым о черле еным Пантелеимон паремден, но кугыжа тудлан уэш каласен: «Арам колаш огыл манын, мемнан Юмо-влаклан надырым кондо».

Пантелеимон тидым ышташ тореш лийын. Тунам тудым пушенге пелен пидын, капшым кӱртньӱ кӱч дене удыраш, ӱрдыжлужым сорта тул дене йӱлалташ тӱналыныт. Тыгай орлыкым чытымыж годым кычкыралын: «Господь Иисус Христос! Тиде орлыкым чытен керташ верч мый декем тол, чытымышым пу!» Господь тудлан Ермолайын тӱсшӱ дене кончен да каласен: «Ит лӱд, Мый пеленет улам!» Тыгодым палач-влакын кидышт тӱнын, орландарыме уҗгарышт камвозын, сорта-влак йӱренит. Максимиан кугыжа эше тӱрлӱ семын рвезым орландарыктен, но Пантелеимон эре илыше кодын.

Чыла тыршымышыже арам улмым ужын, кугыжа сарзыже-влаклан Пантелеимоным пушташ кӱштен. Олив пушенгыш кылден, вуйжым руал ойыраш манын, ик сарзе кердыжым нӱлталын. Пантелеимонын шӱйышкыжӱ логалше кӱрде, шыште гай шулен, кадырген. Сарзе-влак лӱдын кычкыралыныт: «Христос Юмо пеш кугу!» Рвезын ончыко сукен возын, сӱрваленыт: «Юмын кулжо, мемнан верч кумал. Кугыжан кӱштымыж дене тыйым орландаренна. Юмо мемнан сулыкнам проститлыже». Пантелеимон нунылан шкенжым руалаш кӱштен, а сарзе-влак тидым ышташ тоштын огытыл. «Те тидым огыда ыште гын, Господь Иисус Христосын чаманымыжым огыда нал», – манын Пантелеимон. Тунам ик сарзе тудын вуйжым руалын. Руалме вер гыч вӱр огыл, а шӱр йоген. Олив пушенге чот пеледын, саска дене леведалтын. Тидым ужын, калык чот ӱрын да Христослан ушанен.

Кугыжа олив пушенгым руаш, укшажым тыгыдемден, святойын капше дене пырля йӱлалташ кӱштен. Тулото йӱлен пытымек, святой Пантелеимонын капшым лишыл села воктене тоеныт. Чот орланыше святойын кулжо-влак эре тудын пеленак лияш тыршеныт, мом ужмыштым возен, черкылашке пуэныт. Христос Юмынан чапшым шарен, лудшо-влаклан пайдам ыштеныт.

Чот орланыше святой Пантелеимоным черкылаште 9 августышто пагален шарнат.

АВГУСТ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

1 август – Преподобный Серафим Саровскийын кечыже. *Йошкар-Оласе Серафим Саровский лүмеш черкын да Волжскысо Свято-Никольский соборын үлыл храмжын пайремышт.*

2 август – Илья пророкын кечыже. *Семёновкысо, Килемар посёлкысо, Медведево районысо Руш Кукмор ден Пиясир (Нурма) селаласе, Звенигово районысо Юльялысе черке-влакын пайремышт.*

5 август – Юмын Аван Почаевский юмонажын кечыже.

8 август – Орланыше святой Сергей Стрельниковын кечыже. *Иоанн Предтечын Шочмыжо*

лүмеш Оршанкысе черкын пайремже.

9 август – Чот орланыше святой Пантелеимонын кечыже. *У Торъял районысо Масканур черкын пайремже.*

10 август – Юмын Аван Смоленский юмонажын кечыже. *Волжский районысо Пётъял-Азъял черкын пайремже.*

14 август – Господьын Кугун Пагалыме Ылыжтарыше Ыресше лүмеш пайрем. Успенский пүтö тўналтыш. Икымше (Мўй) Спас.

19 август – Мемнан Господь Иисус Христосын Волгалт Вашталтмыже. Кокымшо (Олма) Спас.

21 август – Соловкийысе

преподобный Зосим ден Савватийын кечышт. *Оршанке районысо Йошкарэнгер селасе черкын пайремже.*

28 август – Юмын Аван мален колтымo гай қолымыжо, Успеный пайрем. *Йошкар-Оласе Успенский черкын пайремже.*

29 август – Эдес олагыч Константинопольыш Господь Иисус Христосын Нерукотворный образшым кондымо кече. Кумшо (Пүкш) Спас. *Мироносицкий монастырьын пайремже.*

31 август – Юмын Аван «Всецарица» юмонажын кечыже. *Оршанке районысо Табашино селасе черкын пайремже.*

Тазалыкнам аралена

Тазалык – Юмын пуымо пöлекше. Тудым аралаш манын, ме түрлö йöным кучылташ төчена. Эн ончыч сулыкым касарыме нерген шоныман да Пырчесым подылман, врач декат эмалташ мийыман. Юмо полшымо дене түрлö шудым да саскам кучылтын, тазалыкым шке эмлыман.

МОДО

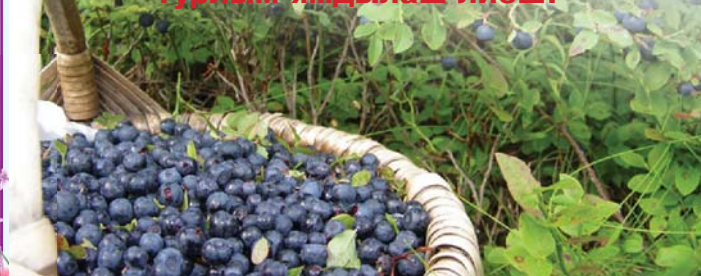
Модо түрлö витамин ден минераллан поян. Анемий (вүрыштö гемоглобин шагал) годым 2 изи совла коштымо модым 1 стакан шолтымо вүдыш пыштыман да 2 шагат петырен шинчыктыман. Тудым изин-изин кечыгут йўман.

Модышто янтар кислота шуко. Тудо вүргорнылан пеш күлешан. Модо саска диабет черан-влакын сакырыштым волташ полша.

Геморрой дене орланыше-влак, модым нымыртен, корштышо верыш пыштен кертыт.

Кажне кечын модым кочкат гын, ушетым шуко ийлан самырыкым кодет.

Пўтым кучымат тазалыклан пайдам конда. Сандене 14-27 августышто Успенский пўтым кучаш тыршыза. Тудо Кугу пўтö деч куштылгырак, кочкышыMAT түрлым ямдылаш лиш.

Салат

Кўлыт: 2 олма, 4 шере пурыс, 5 помидор, 200г ковышта, 2 кешыр, 1 вуй шоган, 5 кугу совла нöшмўй, шинчал, сакырложаш.

Пурысым, помидорым кубик семын пўчкедыза, ковыштам падыштыза, кешыр ден олмам кугу рожан тёркаш нўжыза. Шинчалым да изиш сакырложашым шавалтен, нöшмўй дене варыза.

Пучымыш

Кўлыт: 0,5 стакан шемшыдан шўраш, 0,5 стакан шыдан шўраш, 1 вуй шоган, 1 помидор, 200г ковышта, 3 стакан вўд, ужар укроп, шинчал.

Кок түрлö шўрашым варыза, мушса да келге салмаш коштыза. Тушко падыштыме шоганым, помидорым, ковыштам пыштыза. Шолшо вўдым опталза, шинчалым ешарыза да изи тулышто 20 минут шолтыза. Кўмекыже, тыгыдемдыме укропым варыза, 5 минут петырен шинчыктыза.

Олма когыльö

Кўлыт: 1 стакан ложаш, 1 стакан манный шўраш, 1 стакан сакырложаш, 5-10 олма, 200г маргарин, 1 изи совла разрыхлитель.

Ложашым, шўрашым, сакырложашым, разрыхлительым пырля варыза, 3 ужашлан шелза. Олмам шолдыра рожан тёркеш нўжыза да тыгак 3 ужашлан шелза. Салмам ўй дене йыгалтыза, олмам да кукшо вартышым лончо дене опытыза. Олма лончо эн ўмбалне лийже. Маргариным левыктыза да ўмбакышт опталза.

200градусан шокшо духовкышто 1 шагат кўктыза. 20 минут гыч духовкым почын ончалза: когыльö ўмбал когаргаш тўналын гын, ший кагаз дене леведса. Салмам лукмо деч 5 минут ончыч кагазым налын кудалтыза.

ТЫГАЕ ИЛЫШ

*Ий-влак эртат, йорталыт имне семын,
Нӧлтен пуракым пылышке шумеш.
Огеш лий ылыш курымаш айдемын,
Кунам-гынат чеверласаш шуэш.*

*Шога айдеме кок тӱня коклаште,
Титак ик ошкыл – от пӧртыл мӧнгеш.
Эртен межам, лият тый ту тӱняште,
Кушеч огеш лек ниӱат уэш.*

*А мом ыштет, тыгае мемнан ылыш,
Жап шуэшат, коден кает чыла.
Пытартыш тат, пытартыш неле шӱлыш,
Вара чонет кавашке чонешта.*

Надежда Васильева.

Куанен чыялмена

Туныктен каласыме шомак

*Ик рвезе пеш трук сырен, шке шыдыжым кучен кертыв
огыл. Ачаже тидым ончен-онченат, пуда яшлыкым кучыктен,
эргыжан тыге каласен:*

*– Сырымет годым кажне гана пече менгыш ик пудам
кыре. Ончыч рвезылан ик кечыштак пеш шуко пудам кыраш
логалын. Эркин дене тудо шке шыдыжым сорлыклен керташ
тӱналын. Ласкан илен эртарыме кечат толын шуын. Рвезе
тидын нерген ачажлан куанен увертарен.*

*– Ынде шкендым кучен кертмет годым кажне гана ик
пудам лук, – манын ачаже.*

*Рвезылан адак кужун тыршаш логалын. Менге гыч
чыла пудам луктын пытарыме кыже, тудлан ачаже туныктен
каласен:*

*– Тыйын тыршыметым аклен, мый кугешнем. Пече менгыже
веле ынде ончычсо гай огыл, тушто шуко сусыр пале кодын.
Айдемылан осалым ойлымо годым тудын шӱмыштыжӧ эшеат
неле сусыр кодеш. Тидым шарне, эргым!*

"Шӱм-чон изолык"

Марий православный журнал

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Редакционный адресше: 424002, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 каб.

тел.: 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: eparhia.ter12.ru

Редакционный советым вуйлатыше: иерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Н. Федосеева, А. Чемякова, А. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д. Смирнов.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**

Тираж: 1500 экз.